

Cilt: 17 SAYI: 12 ARALIK 1989

Türk sanayicileri ve işadamları derneği

görüş

GÖRÜŞ (AYLIK YAYIN) ARALIK 1989
Türk Sanayicileri ve İşadamları Derneği

Sahibi ve Sorumlu Yayın Müdürü:
Türk Sanayicileri ve İşadamları Derneği
Yönetim Kurulu Başkanı Cem Boyner

Yazı İşleri Müdürü:
Türk Sanayicileri ve İşadamları Derneği
Genel Sekreteri Ertuğrul İhsan Özal

Yayına Hazırlayan:
Türk Sanayicileri ve İşadamları Derneği
Ekonomik Araştırmalar Bölüm Başkanı
Nilgün Demirtaş

Görüş Araştırma Grubu:
Bu sayıda:
Lale Demiral
Nilgün Demirtaş

Dergideki yazılar kaynak olarak TÜSİAD GÖRÜŞ'ün gösterilmesi koşuluyla izinsiz kullanılabılır. İmzalı yazılar, yazarların kişisel görüşlerini yansıtmakta olup, dernek görüşü olarak kabul edilemez.

Adres:
Cumhuriyet Cad. Ferah Apt. 233/9-10
80230 Harbiye - İstanbul
Tel: 146 24 12 - 140 12 05

Basıldığı Yer:
LEBİB YALKIN YAYIMLARI VE
BASIM İŞLERİ A.Ş.
Tel: 179 67 50 / 8 Hat

Bu Sayıda

TÜSİAD'dan Haberler..... 4

Gümrük Vergilerinde
Reorganizasyon Zorunlu..... 11

Fransa'da Yatırım Kargaşası..... 18

Ekonomik Büyümesiz Yatırım,
Refah Sağlayamayan Sanayileşme.. 23

Doğu Avrupa Ülkelerindeki
Ekonomik Değişim..... 30

TÜSİAD'dan Haberler

Başkan Cem Boyner, Genel Sekreter E.İhsan Özöl ve TÜSİAD danışmanlarından Prof. Erdoğan Alkin 2 Kasım 1989 tarihinde Strandard and Poor's Ratings Group Başkan yardımcıları Mr. William J. Chambers, Mr. Paul A. Pannkuk, Mrs. Helena Hassel; JP Morgan şirketinin Başkan Yardımcısı Mr. Thomas A. Sutherland ve Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı'ndan Sayın Gülnur Uçok ile bir görüşme yaptılar.

***

Genel Sekreter E.İhsan Özöl ve Ekonomik Araştırmalar Bölüm Başkanı Nilgün Demirtaş 2 Kasım 1989 tarihinde YASED'de yapılan özel sektör kuruluşları Genel Sekreterler toplantısına katıldılar.

***

Başkan Cem Boyner 3 Kasım 1989 tarihinde Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Sayın Rauf Denktaş'a ve Başbakan Sayın Derviş Eroğlu'na Lefkoşe'de bir nezaket ziyaretinde bulundu.

***

Genel Sekreter E.İhsan Özol 3 Kasım 1989 tarihinde Kuzey Afrika, Orta Doğu ve Avrupa Bölgesi Sanayi, Ticaret ve Finans Bölümünden Mrs. Mieko Nishimizu, Mr. Michael Kline, Mr. Jeremy Oppenheim'dan oluşan Dünya Bankası Teknoloji Araştırma Heyeti ile bir görüşme yaptı.

***

Yüksek İstişare Konseyi'nin sonbahar toplantısı 8 Kasım 1989 tarihinde İstanbul Sheraton Oteli'nde yapıldı. Konsey Başkanı Sakıp Sabancı ve Başkan Cem Boyner'in konuşmalarından sonra basına kapalı olarak yapılan toplantıda Konsey üyeleri çeşitli ekonomik konularda görüşlerini belirttiler.

Konsey toplantısı münasebetiyle verilen öğle yemeğine onur konuğu olarak katılan Maliye ve Gümrük Bakanı Sayın Ekrem Pakdemirli vergi sistemi ve yeni vergi paketi konusunda bir konuşma yaptı ve üyelerin sorularını cevaplandırdı.

***

Başkan Yardımcıları Bülent Eczacıbaşı ve Halis Komili ile Genel Sekreter E. İhsan Özol 8 Kasım 1989 tarihinde Almanya Ekonomi Bakanı Müsteşarı Mr. Clause Beckmann ile bir görüşme yaptılar.

***

Başkan Cem Boyner 13 Kasım 1989 tarihinde İngiltere Konsolosu Mr. Michael Collins ile bir görüşme yaptı.

***

Genel Sekreter E.İhsan Özol 13 Kasım 1989 tarihinde Ankara'da Almanya Büyükelçiliği'nde Elçilik Müsteşarı Mr. Wirner Reichenbaum ile görüştü.

***

Yönetim Kurulu üyeleri ile bazı TÜSİAD üyeleri 14 Kasım 1989'da Prens Bertil Başkanlığındaki İsveç Ticaret ve Sanayi Delegasyonu ile iki ülke arasındaki ticari

ve sınıai işbirliğı olanakları konusunda Divan Oteli'nde bir toplantı yaptı ve konuk heyet onuruna aynı gün bir öğle yemeğı verildi.

***

Yönetim Kurulu üyeleri ve bazı TÜSİAD üyeleri 14 Kasım 1989 tarihinde Kiichi Watanabe başkanlığındaki Avrupa'da ekonomik durumu inceleyen Japon Heyeti ile bir toplantı yaptılar.

***

Başkan Cem Boyner 15 Kasım 1989 tarihinde TV2'de yayınlanan Ayın Konusu Programı'nda özelleştirme konusundaki görüşlerini belirtti.

***

Başkan Cem Boyner, 15 Kasım 1989 tarihinde Dünya Bankası Türkiye Daimi Temsilcisi Mr. James Chaffey ile bir görüşme yaptı.

***

Genel Sekreter E.İhsan Özol 15 Kasım 1989 tarihinde Northern Development Co'ın yöneticisi Mr. Steve Wilson ile bir görüşme yaptı.

***

Piyasa Ekonomilerinde Endüstriyel Kalkınma Stratejileri Seminer'i 16 Kasım 1989 tarihinde İstanbul Sheraton Otel'i'nde yapıldı. Başkan Cem Boyner'in açış konuşmasının ardından Prof. Dr. Emre Gönensay'ın oturum başkanlığını yaptığı 'Teori ve Uygulamada Endüstriyel Kalkınma Stratejileri' konulu sabah oturumunda; A.B.D, Cambridge Ulusal Ekonomik Araştırma Bürosu'ndan Prof. Dr Geoffrey Carliner, Kanada Regina Üniversitesi İdari Bilimler Fakültesi öğretim üyesi Prof. Dr. Yul Kwon ve Birleşmiş Milletler Ekonomik Kalkınma Örgütü Bölgesel ve Ülke Çalışmaları Bölümü Başkanı Dr. Herman Muegge birer konuşma yaptılar.

Seminer münasebetiyle verilen öğle yemeğine onur konuğu olarak katılan DPT Müsteşarı Dr. Ali Tıgrel Türk ekonomisindeki gelişmeler ile ilgili bir konuşma yaptı.

Oturum başkanlığını Feyyaz Berker'in yaptığı öğleden sonraki panelde Uluslararası Yönetim Danışmanı Partha S. Ghosh, ODTÜ Ekonomi Bölümü öğretim

üyeyi Prof. Dr. Merih Celasun, Boğaziçi Üniversitesi Ekonomi Bölümü öğretim üyeyi Prof. Dr. Demir Demirgil ve DPT Koordinasyon Dairesi eski Başkanı ve Dünya Bankası uzmanı Ayhan Çilingiroğlu kalkınma stratejileri konusunda kısa birer konuşma yaptılar ve dinleyicilerin sorularını cevaplandırdılar.

***

Genel Sekreter E.İhsan Özol 20 Kasım 1989 tarihinde Danimarka Ticaret Müşaviri Mr. Henrik Beier ile bir görüşme yaptı.

***

Başkan Yardımcısı Bülent Eczacıbaşı ve Yönetim Kurulu üyeyi Güler Sabancı 22 Kasım 1989 tarihinde Meksika eski Cumhurbaşkanı Meguel De La Madrid ve Meksika Büyükelçisi Antonio Duenas P. ile Hilton Oteli'nde kahvaltıda biraraya geldiler.

***

Genel Sekreter E.İhsan Özol, 23 Kasım 1989 tarihinde British Invisible Export Council Direktör'ü Mrs. Gaye Murdock

ile bir görüşme yaptı.

***

Genel Sekreter E.İhsan Özol 24 Kasım 1989 tarihinde Avustralya Büyükelçisi Mr. Donald Witheford ile bir görüşme yaptı.

***

Genel Sekreter E. İhsan Özol 24 Kasım 1989 tarihinde Macaristan Ticaret Ateşesi Mr. György Hay ile bir görüşme yaptı.

***

Genel Sekreter E.İhsan Özol 25 Kasım 1989 tarihinde Japan Center for International Finance'in Orta Doğu ve Afrika bölümü ekonomistlerinden Mr. Toshikozu Furusawa ve Mr. Atsushi Saguchi ile bir görüşme yaptı.

***

Genel Sekreter E.İhsan Özol 25 Kasım 1989 tarihinde The Capital Group N.W.'de görevli ekonomist Mr. Michael P. McLindon ile bir görüşme yaptı.

***

BUSİAD Başkanı Sayın Doğan Ersöz üye olarak TUSİAD camiasına katıldı.

Gümrük Vergilerinde Reorganizasyon Zorunlu

Gümrük İşbirliği Konseyi'nin 1983 yılında kabul ettiği "Armonize Sistem Nomanklatürü" ve Avrupa Topluluğu'nun 1988 yılı başından itibaren uygulamaya geçirdiği "Kombine Nomanklatür" esas alınarak düzenlenmiş ve yeniden istatistik pozisyonlarına bölünmüş Gümrük Giriş Tarife Cetveli 1989 yılı başında yürürlüğe girmiş bulunmaktadır. Ancak, 1964, 1964/474 sayılı Kanun'u değiştiren 1988/3502 sayılı Kanun'la yürürlüğe giren yeni Tarife Cetveli'nde eski gümrük vergisi oranları aynen bırakılmıştır. Oysa bundan 25 yılı aşkın bir süre önce saptanmış bulunan gümrük vergisi oranları hiç bir bakımdan günümüzün ihtiyaçlarına cevap verecek durumda

değildir. Ayrıca, dünyada sabit kur sisteminin cari olduğu, ülkemizde döviz kurlarının genellikle düşük tutulduğu bir dönemde hazırlanmış bir tarifedeki gümrük vergisi oranlarının bugünün koşullarına göre tümüyle yeniden düzenlenmesi gerekir.

Diğer taraftan teknolojiye ve dünya ticaretinde yeni gelişmeler gözönünde tutularak yapılmış Armonize Sistem Tarife Pozisyonları ve Alt Açılım Pozisyonları ile AT Kombine Nomanklatürü'ndeki ayırımları ve Türkiye için özel önem taşıyan bazı maddeleri içeren istatistik pozisyonları da vergi oranlarının yeniden saptanmasını zorunlu kılmaktadır. Çünkü teknik özelliklerine göre çok çeşitlendirilen maddelerin hepsine, eski tarife pozisyonuna göre, aynı oranda vergi uygulaması yanlış ve sakıncalı bir durumdur.

Bunun düzeltilmesi için Tarife bir bütün

olarak ele alınıp birbirleri ile bağlantılı çeşitli maddeler beraberce göz önünde tutulmak suretiyle gümrük vergisi oranlarının tümünün yeniden saptanması gerekmektedir. Böylece bazı aksaklıkları düzeltmek, çeşitli sakıncaları gidermek, dışa açılmayı sağlamlaştırmak, ekonomiye yeni bir dinamizm kazandırmak mümkün olacaktır.

Bütün tarife üzerinde yapılacak geniş ve ayrıntılı bir çalışma AT'ye uyum çalışmaları bakımından da büyük yarar sağlayacaktır. I. Beş Yıllık Kalkınma Planı'nın ilk yıllarında, o günün koşullarına göre hazırlanmış bir Tarife'deki gümrük vergisi oranlarının, Türkiye gibi, son 25 yılda ekonomik ve toplumsal yapısı çok değişmiş, sanayileşme yolunda önemli adımlar atmış, AT'ye tam üyelik başvurusunda bulunmuş bir ülkede, yeni pozisyon ve istatistik numaralarına göre tümüyle gözden geçirilip yeniden saptanması gerekmektedir.

Diğer taraftan Tarife üzerinde yapılacak kapsamlı bir çalışmada gelir, koruma veya ithalatı kısıtlama amaçlarıyla konmuş, ithalde alınan çeşitli vergi ve fonlardan devam ettirilmesi zorunlu olanların, gümrük vergisi oranlarına eklenmemesi için ciddi bir neden bulunmamaktadır.

Böylece saptanacak vergi oranları gelir ve koruma amaçlarını birlikte gerçekleştirecektir. Gümrük Vergisi gelirlerinden, Akaryakıt Tüketim Vergisi'nde olduğu gibi, Belediyelere, Toplu Konut, Savunma Sanayii ve Ulaştırma Alt Yapı Fonlarına gerektiği kadar pay ayrılabilir. Böylece birçok anlamsız ve karmaşık hesaplardan kaçınılacaktır.

1984 yılından itibaren çeşitli maddelerin gümrük vergisi oranları İthalat Rejimi Kararları ile saptanmaya başlanmıştır. Ayrıca "Fon" adı altında genellikle dolar olarak belirtilen spesifik (yani ağırlığa, adede vb. ölçülere göre hesaplanan) vergi niteliğinde bir para alınarak "İthali

Müsaadeye Tabi Mallar Listesi"ndeki maddelerin ithalinin serbest bırakılması uygulaması da giderek yaygınlaşmıştır. 1989 yılı içinde pek çok maddenin gümrük vergisi oranları ve Fon miktarlarının dört kez düzenlenmesi Tarife Cetveli'ndeki vergi oranlarının günümüz koşullarına uygun olmadığını, onun için de sık sık yeni düzenlemeler yapmak zorunda kalındığını göstermektedir.

Yıllık İthalat Rejimi Kararları çerçevesinde, daha çok yerli sanayii koruma marjlarının ayarlanması ve böylece dış ticaretin yavaş yavaş serbestleştirilmesi amacına yönelik olarak belirli maddelerin gümrük vergisi oranlarının ve fon miktarlarının tesbiti, bu konuda olumlu bir gelişme olarak nitelendirilebilir. Ancak bu şekildeki düzenlemelerin, Gümrük Vergisi Reformu denebilecek geniş kapsamlı bir yasal düzenlemenin yerini tutması mümkün değildir. Ancak kapsamlı bir çalışma ve düzenleme ile gümrük vergisi oranları, ithalde alınan bütün vergi, resim ve fonları içeren, günümüz koşullarına

uygun, gelir ve ödemeler dengesi etkileri birlikte gözetilen, sağlıklı bir Tarife'de belirlenebilir. Bu şekildeki bir Tarife, AT ve diğer ülkeler ile ilişkiler bakımından da yararlı olacaktır. Böylece dengeli bir tarife sistemi ortaya çıktıktan sonra sanayi ürünlerinin belli bir zaman dilimi içinde her yıl belirli oranlarda indirim yapılarak sarsıntısız şekilde dış rekabete açılması mümkündür.

Türkiye'nin gereksinimine, günümüzün koşullarına ve ekonominin gereklerine uygun sağlam bir Gümrük Tarife Sistemi çok yönlü ve geniş kapsamlı bir çalışma ile gerçekleştirilebilir. Bunun için DPT, Dış Ticaret, Sanayi, Maliye ve Gümrük Bankalıkları uzmanları ve özel sektör uzmanlarından oluşan, tam yetkili bir komisyonun hükümetçe görevlendirilmesi gerekmektedir. Uluslararası ekonomik ilişkilerde hiç bir şey, bu arada vaktiyle verilmiş bazı tavizler, dokunulmazlığı olan birer "tabu" değildir. Gerçekçi ve akılcı yaklaşımlarla her şey yeniden ele alınabilir, tartışılabilir, başka tavizlerle dengelenebilir. Komisyona yeri ve zamanı geldikçe ilgili diğer bakanlıklar ve

kuruluşlardan da danışmanlar ve uzmanların katılması sağlanmalıdır. Komisyon, sektörlere, alt sektörlere ve Tarife Cetvelindeki fasıllara göre, ileri gelen özel sektör kuruluşlarından katılacak uzmanlarla çalışma grupları oluşturarak konunun bütün ayrıntılarına girmek zorundadır. Bu çalışma grupları, kendi alanlarına giren sanayi kolları için hem girdilerin, hem de çıktıların, yani nihai ürünlerin vergi oranlarını önereceklerdir.

İthalat rejimi kararına ekli listeler için yapılmış çalışmalardan da yararlanmak suretiyle Komisyon çalışmalarının en çok üç ay içerisinde Kanun tasarısı haline getirilerek TBMM'ne sunulması mümkün bulunmaktadır. Bu çalışmalarda değiştirilmeyen GATT Taviz Listesi oranlarının da, bir çok ülkenin yaptığı gibi, kanunlaştırılması uygun olacaktır. Kanundaki oranlar üzerinden AT'ye ve gelişmekte olan ülkelere uygulanacak indirimler ile oranı yükseltilecek tavizler bu çalışmayı engellemeyecek ve ayrıca ele alınacak bir konu olarak düşünülmelidir.

Fransa'da Yatırım Kargaşası

Son üç yıldır Fransa, hudutlarını aşarak dış ülkelerde yatırımlar yapmaktadır. Aynı üç yıl zarfında, dış yatırımcılar, ilk altı aydaki durgunluğa rağmen Altılar'ın sanayi cazibesini yeniden keşfetmişlerdir.

Bush İdaresi, ABD'de yabancı sermaye yatırımlarındaki belirsizlikten endişe duymaktadır. Bugün Amerikan teşebbüslerinin takriben yüzde 25.0'i, yabancı teşebbüslerin şubeleri durumundadır. Son 3-4 yıldan beri dünyada, ekonomik iştirakler, birleşmeler, ticari ve sanayi yatırımlar gittikçe artmaktadır. İlk defa Fransa, dünyanın bu büyük sanayi ve finansman hamlelerine katılmaktadır.

Fransızlar Altılar dışında fazla yatırım yapmamışlardır. Yılın ilk yarısında Fransız Merkez Bankası'ndaki hafif bir yığılmaya rağmen, yabancı yatırımcılar nadiren Fransız işletmeleri arkasında koşmaktadır.

1988'de Altılar dışındaki Fransız yatırımları yüzde 55.0'lik bir artışla 70 milyar franka ulaşmıştır. Buna karşın yabancı yatırımcılar, 1987 yılına göre yüzde 80.0'lik bir artışı ifade eden, 43 milyar franklık yatırım yapmışlardır.

Olay oldukça dikkat çekicidir. Fransız işletmeleri kendi fonlarının daha makul seviyelere dönmesinden ve dış ticaretteki kontrollerin serbest bırakılmasından istifade ederek, OECD'nin favori bölgelerindeki yatırımlarını arttırmışlardır. Geçen yıl OECD'ye yapılan yatırımlar tüm yatırımların yüzde 97.0'sini teşkil etmektedir. 1989 yılının ilk yarısında da aynı eğilim devam etmektedir. Sanayi Bakanı, Fransa'nın

ABD'deki yatırımlarının geçen yıl 15 milyar franka ulaştığını, bu tutarın bu yıl aşılacağını belirtmektedir.

Yılın ilk yarısında Amerikan şirketleri gibi, Fransız işletmeleri de 41 Alman işletmesini satın almış olacaktırlar.

Fransa'nın yatırımları Asya'da pek az göze çarpmaktadır. Esasen işletmelere bugün hakim olan anlayış şudur: İşletmeler, bundan böyle üretimlerini, satacakları yerlerde yapmak istemektedirler.

Fransız yatırımcıların dikkati ABD ve Ortak Pazar ülkelerinde toplanmaktadır. Nitekim ABD'deki Fransız yatırımları 10 milyar franka, Ortak Pazar'daki yatırımlar 7 milyar franka ulaşmıştır.

Japonya'da Fransız yatırımları pek azdır. Bu yatırımlar, Hollanda'nın Japonya'ya yaptığı yatırımların üçte biri ve İngiltere'nin yaptığı yatırımların da yarısı seviyesindedir.

Yukarda da değinildiği üzere Fransızların Asya'ya yatırımları çok azdır. Bazılarının ifadesine göre "herşeyin daha pahalı olduğu bu bölgede Fransa çok çekimserdir". Singapur, Honk Kong ve Tayland'da yapılan Fransa'nın direkt yatırımları 365 milyon franka ulaşmıştır.

Bununla beraber Fransız sanayicileri paniğe kapılmaya lüzum olmadığını belirtmektedirler. Zira, işletmelerin herşeyin daha az pahalı ve kolay olduğu bu bölgelerde gecikmeyi giderebilecekleri ifade edilmektedir.

Amerikan sanayi işletmeleri daha şimdiden Altılardaki yerlerini almaktadır ve bu işletmelerin en çok ilgilendikleri ülke Fransa'dır.

Fransa Sanayi Bakanlığı'nın istatistiklerine göre 1988 Ağustos'undan 1989 Ağustos ayına kadar geçen 12 aylık sürede Amerika'nın Fransa'daki yatırımları 145.5 milyon franka ulaşmış

bulunmaktadır. Oysaki ABD'nin İngiltere'deki yatırımları 77.6 milyon franktan ibaret olmuştur.

Aynı devre zarfında ise Fransa'nın toplam sanayi yatırım kararları 29 milyar franka yükselmiştir. Bu yatırımların yüzde 36.0'sı ABD'ye, yüzde 31.0'i İngiltere'ye, yüzde 11.0'i İsviçre'ye ve yüzde 6.0'sı da Batı Almanya'ya yöneliktir.

Bu yıl ise yatırımlar daha da önemli olacaktır. Zira Louis Royer Konyak'ın Japonya'ya, Jacadis'in İngiltere'ye, Scholtes'in İtalya'ya yönelen yatırımları önemli adımlardır.

Yabancı sermaye yatırımcıları büyük Avrupa piyasalarından fazla uzaklaşmak istememektedirler.

Kaynak: *Le Figaro*

Ekonomik Büyümesiz Yatırım, Refah Sağlayamayan Sanayileşme

Kırk yıl önce ABD Başkanı Truman ilk defa yeni bir dış yardım şekli olarak "Teknik yardım"ı teklif etmişti. Bugün artık herkesin bildiği üzere, bu yardım "Denizaşırı ülkelere kalkınma yardımı" (ODA) şeklinde yapılmaktadır.

Bugün her Batılı ülke, Japonya ve Taiwan dışında, Asya, Latin Amerika ve Afrika'daki ülkelere ODA (Overseas Development Assistance) programı dahilinde yardım yapmaktadır. 1980'li yıllarda ODA programında yapılan yardımlar yıllık ortalama 40 milyar dolara ulaşmış bulunmaktadır. 1950'li ve 1960'lı yıllarda yapılan bu yardımlarla, düşük gelirli ülkelerde sermaye teşkili ve sanayileşme programları finanse

edilmiştir. 1970'li ve 1980'li yıllarda ise Batılı ülkelerden denizaşırı ülkelere yapılan yardımların sosyal hizmetleri de finanse etmesi tartışma konusu olmuştur. Düşük gelirli ülkelerde, yapılan bu yardımlar sayesinde, ölüm nisbetleri azalmış ve insanların yaşam süresi daha da uzamıştır.

Ülkeler ve Gruplar	GSMH'nın yüzdesi olarak	
	Sanayi Üretimi %	GSYİ* Yatırım %
Piyasa Ekonomilerine		
Sahip Sanayi Ülkeleri	34	20
Kalkın. Olan Ekonomiler	36	24
Düşük Gelirli Ekonomiler	33	27
Orta Gelirli Ekonomiler	37	23
Güney Afrika Sahrası	26	13
Hindistan	27	25
Zimbabve	45	23
Güney Afrika	45	21
Meksika	35	21
Danimarka	24	20

* Gayri Safi Yurtiçi

Sınai üretim ve yatırımlarla ilgili Dünya Bankası tahminleri bazı ülkelerin istatistikleri ile karşılaştırıldığında çok çarpıcı hususlarla karşılaşmaktadır. Örneğin, üretim bakımından Güney Afrika Sahrası, Danimarka'ya nazaran daha fazla sanayileşmiş görünmektedir. Aynı karşılaştırmalarla birçok kalkınma halindeki ülkeler, Japonya'ya nazaran daha sanayileşmiş ülkeler olarak ortaya çıkmaktadır.

Dünya Bankası istatistikleri özel tüketimin tüm üretime oranının, kalkınmakta olan ülkelerde gelişmiş Batılı ülkelerdeki kadar düşük olduğunu göstermektedir. Hatta bu istatistiklere göre, bugün Malezya'da özel tüketimin milli gelire oranı İsveç'ten, Kamerun'dan ve Belçika'dan daha düşüktür.

Uluslararası Para Fonu'nun tahminleri de aynı görüşü paylaşır durumdadır. Fon'un rakamlarına göre tüketimin milli gelirdeki payı, gelişmekte olan ülkelerde,

sanayileşmiş ülkelere nazaran daha düşüktür. Ancak bunlar gerçeği aksettirmekten uzaktır. Fakir ülkelerde halkın, satın alma güçlerinin pek azını gıda ve tarım ürünlerine ve çoğunu tüketim maddesi olmayan ağır sanayi mallarına yönelttiklerini bekleyemeyiz.

1950'li ve 1960'lı yıllarda düşük gelirli ülkelerin hükümetlerinin başlıca sanayileşme amaçları milli hasılaya daha "modern" bir şekil vermek olmuştur.

Singapur, Kore ve Endonezya gibi ülkelerde yüksek oranlı yatırımlar sonucu milli gelirde büyük artışlar sağlanmıştır. Fakat diğer birçok ülkelerde yüksek oranlı yatırımlar aynı neticeyi vermemiştir. Aksine oldukça yüksek oranda yapılmış olan yatırımlar uzun süreli ekonomik durgunluk yaratmıştır.

Yukarıda da işaret edildiği üzere, bu tür uluslararası istatistiklerin kullanılmasında dikkatli davranılmasının nedenleri vardır.

Gerek Dünya Bankası, gerekse IMF istatistikleri belli başlı istatistiklerin ayarlanmasını veya düzeltmelerini dikkate almadan olayları anlatmaktadır.

OECD'nin yıllık tahminlerine göre 1950'li yıllardan buyana düşük gelirli ülkelere yapılan mali yardımlar sürekli artmıştır. Bu rakamlar, Batılı ülkelere Üçüncü Dünya Ülkelerine harp sonrası yapılan sermaye transferinin temelini teşkil etmektedir. OECD'nin enflasyon serileri düzeltildiğinde, 1956-1986 yılları arasındaki net sermaye akışı 1989 yılında 1.8 trilyon dolara ulaşacaktır.

Ne var ki OECD ülkelerinden yapılan bu yardım askeri yardımları ve özel karşılıksız yardımları kapsamamaktadır. Bu nedenle net yardımların 1.8 trilyon doların üstünde olduğu tahmin edilmektedir.

Batılı ülkelerin, kalkınmakta olan ülkelere olan sermaye transferlerinin kompozisyonu da çok ilgi çekicidir. Direkt özel yatırımdan yapılan yardım payı önemli olmamış ve 1960'lı, 1970'li

ve 1980'li yıllarda bu nisbet büyük bir ölçüde düşüş bile göstermiştir. Haricen yapılan net direkt özel yatırımlar, enflasyon için yapılan ayarlamalardan sonra, 1956 yılına nazaran 1985'te daha düşük olmuştur.

Direkt özel yatırımlar, herşeyden evvel, isteğe bağlı ve ekonomik imkanların geleceğine göre hassas bulunmaktadır. Geçen nesil boyunca, düşük gelirli ülkeler grubu büyük ekonomik büyümelerden faydalanmışlardır. Ekonomik ilerlemeye rağmen, kalkınma halindeki Dünya ülkeleri, direkt özel yatırımları cezbetmekte fazla başarılı olamamışlardır. Hatta bu nevi yatırımları hoşgörü ile karşılamamışlardır.

Şurasını da hatırlatmakta fayda vardır ki kalkınma halindeki ülkelere yapılan sermaye transferlerinin çok küçük bir kısmı özel firmalara veya kişilere gitmiştir. Genellikle bu sermaye akışı düşük gelirli ülkelerin hükümetlerine yapılmıştır. Bu sermaye akışlarının şekli de, hibe, ödünç verme ve ticari borçlar şeklinde olmuştur.

**1956-1986 Yılları Arasında Kalkınmakta Olan
Ülkelere Batı Ülkelerinin Mali Yardımları
(1989 Mayıs ayı sabit ABD\$ olarak)**

	<u>1956-60</u>	<u>1961-65</u>	<u>1966-70</u>	<u>1971-75</u>
Tüm Net Ödemeler (Milyar ABD \$)	126.5	143.9	195.8	298.3
Direkt Özel Yatırım. (Milyar ABD \$)	34.6	31.4	42.5	-
Tüm net ödemelerin % 'si olarak direkt özel yatırımlar	27.4	21.8	21.7	-
	<u>1976-80</u>	<u>1981-85</u>	<u>1986</u>	<u>Toplam</u>
Tüm Net Ödemeler (Milyar ABD \$)	511.1	442.4	73.8	1790.8
Direkt Özel Yatırım. (Milyar ABD \$)	49.6	49.3	13.2	-
Tüm net ödemelerin % 'si olarak direkt özel yatırımlar	11.9	11.1	17.8	-

Kaynak: *Journal of Economic Growth*

Doğu Avrupa Ülkelerindeki Ekonomik Değişim

Doğu Alman makamları, duvarın açılması dolayısıyla meydana gelebilecek spekülasyon ve aşırı mal trafiğinin önlenmesi için koruyucu önlemler almaktadır. Doğu Alman Hükümeti, ekonomik ve doktrin bakımından sınırların açılması dolayısıyla bugün herzamankinden daha fazla olarak korumacılığa gereksinim duymaktadır. Başbakan Hans Modrow bu durumu, geçenlerde Doğu Berlin'deki bir işletmenin ziyareti sırasında belirtmiş ve önlem tekliflerini popüler bulmamıştır. Ayrıca konu Bakanlar Kurulu gündemine de getirilmiştir.

Teklif edilen yardım mütecaviz bulunmaktadır. Başbakan Modrow, Doğu Almanya'nın ne "spekülatif" bir millet, ne de güçlkle kazanılan parayı har vurup harman savuracak bir toplum olacağını

kabul etmemektedir. Sınırların açılmasıyla ortaya çıkan aşırı mal trafiğine ilişkin pekçok haber basında yer almaktadır.

Ayrıca Batı Berlin'e ziyaret maksadıyla göç eden Doğu Almanların ve Polonyalıların orada çalışmalarında saat başına 7 DM kazandıkları ve 1 DM karşılığı 5 Doğu Alman Markına değiştiklerini buna ilaveten de D.Almanyalı ziyaretçilerin herbirine 100 DM ödendiği, bunun da karaborsadan Doğu Alman Markına çevrilerek kar sağlandığı ileri sürülmektedir. Önümüzdeki yıl 13 milyon kişinin B.Almanya'yı ziyaret etmesi hesaplanmaktadır. Her ziyaretçiye 100 DM ödenmesiyle bu ziyaretçilerin D.Almanya'ya 1.3 milyar DM'a mal olacağı düşünülmektedir ki bu meblağ, B.Almanya'nın Doğu'ya bırakacağı paranın yarısından fazlasını teşkil etmektedir.

Doğu ve Batı Almanya'da yayınlanan bazı gazeteler de bu konuları kendi doğrultularında yorumlamaktadırlar. Nitekim